

ΚΩΝΣΤ. Β. ΧΙΩΛΟΣ

Ν. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ: ΕΝΑΣ ΑΓΡΙΝΙΩΤΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΟΣ*

Ὁ Μακεδονικὸς Ἀγῶνας καὶ οἱ λοιποὶ ἀγῶνες πού διεξήγαγε κατὰ καιροῦς τὸ Ἔθνος μας, ἐπιβάλλεται νὰ μᾶς διδάσκουν, νὰ μᾶς νουθετοῦν καὶ νὰ μᾶς καθοδηγοῦν. Ἐκ μέρους τῶν Πανελλήνων θὰ πρέπει νὰ εἶναι συνεχῆς ἡ ἀπότιση τοῦ ὀφειλόμενου ἐλαχίστου φόρου τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς ὄλους τοὺς ἐπωνύμους καὶ ἄνωνύμους μαχητὰς τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος, οἱ ὅποιοι ἔχυσαν τὸ αἷμα τους καὶ μέ τὴν θυσία τους συνετέλεσαν νὰ παραμείνει ὀριστικῶς Ἑλληνικὴ ἡ αἱματοβρεκτὴ καὶ ἄγια Μακεδονικὴ Γῆ.

Τὸν Ἀγῶνα αὐτὸν πού ἦταν μακροχρόνιος, πολυαίμακτος καὶ σκληρὸς ἐπλασίωσαν τόσο οἱ Ἕλληνες τῆς τουρκοκρατούμενης τότε Μακεδονίας, ὅσο καὶ οἱ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος.

Τὸν Μακεδονικὸ Ἀγῶνα διέκρινε ἡ ἐθνικὴ ἔξαρση, ἡ ὑπεράνθρωπη προσπάθεια καὶ ὁ ἀκραιφνῆς πατριωτισμὸς τῶν Πανελλήνων.

Ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία, ὡς γνωστὸν, προμαχεῖ ἀνέκαθεν σέ ὄλους τοὺς ἀγῶνες τοῦ ἔθνους μας μέ ἐκατόμβες θυμάτων, κληρικῶν παντὸς βαθμοῦ, συνέβαλε ἀποφασιστικὰ στὴ νικηφόρο ἔκβαση τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος. Ὅλοι γενικῶς οἱ χρηματίσαντες κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος Μητροπολίτες στὴ Μακεδονία ἔλαβαν ἐνεργὸ μέρος σ' αὐτόν, ἕκαστος ἀναλόγως τῶν δυνάμεών του. Μεταξὺ αὐτῶν διακρίθηκαν ὁ Μητροπολίτης Καστοριάς Γερμανὸς Καραβαγγέλης καὶ ὁ Μητροπολίτης Δράμας καὶ ἔπειτα Σμύρνης, ἐθνομάρτυρας Χρυσόστομος Καλαφάτης, οἱ ὅποιοι ἀνέπτυξαν πολυσχιδὴ ἐθνικὴ δράση.

Ἡ διεξαγωγὴ τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος ἦταν ἔργο τῶν γενναίων ἀνταρτικῶν σωμάτων, τὰ ὁποία ἀπαρτίζονταν ἀπὸ ἐντοπίους Μακεδόνες καὶ ἀπὸ ἐθελοντές ἐκ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος καὶ ιδίως ἐκ τῆς Κρήτης καὶ ἐκ τῆς Μάνης.

* Τὸ κείμενο ὁμιλίας πού ἐκφωνήθηκε στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ Ἀγρινίου στίς 15 Ὀκτωβρίου 1995, κατὰ τὴ διάρκεια ἐπιμνημοσύνου δεήσεως ὑπὲρ τοῦ Ἀγρινιώτη Μακεδονομάχου Νίκου Παναγιώτου, πού ἀπαγχονίσθηκε στὰ Σέρρας ὑπὸ τῶν Τούρκων στίς 3 Δεκεμβρίου 1907.

Στήν Ἀθήνα ιδρύθηκε τό «Μακεδονικό Κομιτάτο» (ἀποτελούμενο ἀπό τούς Δημήτριο Καλαποθάκη, ἐκ Μάνης, διευθυντή τῆς ἐφημερίδας «Ἐμπρός» πρόεδρο, καί τούς Νικόλαο Πολίτη, Ἰωάννη Ράλλη, Παναγιώτη Σαρόγλου καί ἄλλους), τό ὁποῖο ἀνέπτυξε ἀξιόλογη δραστηριότητα καί προέβη στήν ὀργάνωση ἐνόπλων σωμάτων στή Μακεδονία πρὸς ἀντιμετώπιση τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων. Τά ἔνοπλα αὐτά σώματα, μέ τούς ἀγῶνες τους καί τίς θυσίες τους ἐστερέωσαν τό ἐθνικό φρόνημα τῶν Ἑλλήνων καί τελικά πέτυχαν νά διασώσουν τόν Ἑλληνισμό καί τήν Ὁρθοδοξία.

Ἀφεταιρία τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος ἀπέτέλεσε ἡ ἔλευση στή Δυτική Μακεδονία τόν Αὐγούστο τοῦ 1904 τοῦ ὑπολοχαγοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ Παύλου Μελά, ὁ ἡρωϊκός θάνατος τοῦ ὁποίου, τόν Ὀκτώβριο τοῦ ἰδίου ἔτους στό χωριό Στάτιστα τῆς Καστοριᾶς, συγκλόνησε τό Πανελλήνιο καί κατέστησε τόν Παῦλο Μελά σύμβολο τοῦ Ἀγῶνος, ὁ ὁποῖος συνεχίσθηκε μέχρι τοῦ 1908, μέ μεγαλύτερη ἔνταση κατὰ τῶν Βουλγάρων, Τούρκων, Σέρβων καί τῶν ὀπαδῶν τῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας καί εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τή σωτηρία τοῦ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ μέ τήν ἀποτροπή τῆς ἐκ Βορρᾶ καί ἐξ Ἀνατολῶν ἀπειλῆς κατ' αὐτοῦ.

Στήν Ἀνατολική Μακεδονία, πυρήνας κεντρικὸς τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνα ὑπῆρξε ἡ πολύπαθη πόλη τῶν Σερρῶν, ἡ ὁποία μέ τή μακραίωνη καί ἔνδοξη ἱστορία της, μέ τήν ὁμοιογένεια τοῦ ἐκ τριάντα χιλιάδων κατοίκων ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ της, μέ τήν ἀκτινοβολία τῆς πνευματικῆς της παραδόσεως καί μέ τό ἀκμάζον στά χέρια τῶν Ἑλλήνων ἐμπόριο, ἦταν ἐπόμενο νά δεχθεῖ τό κύριο βᾶρος τῆς ὀργανώσεως καί τῆς διεξαγωγῆς τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων σέ ὅλη τήν περιφέρεια. Βεβαίως, ἐναντίον της στράφηκε τό μῖσος καί ὁ φθόνος τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων. Μέχρι τό τέλος τοῦ Ἀγῶνα αὐτοῦ μέ τίς φτωεῖνές ἀναλαμπές του καί τίς ἀγωνιώδεις μεταπτώσεις του, οἱ Σέρρες παρέμειναν ὄρθιες καί ἀκαμπτες.

Ἡ βουλγαρικὴ προπαγάνδα εἶχε ἔδρα στήν περιφέρεια τῶν Σερρῶν ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1860. Ἡ διείσδυση μέ εἰρηνικά μέσα στά χωριά δέν εἶχε ἀξιόλογα ἀποτελέσματα. Γι' αὐτό ἀπὸ τό ἔτος 1898 τά πράγματα μεταβάλλονται. Συμμορίες μέ ἀρχηγό τόν διαβόητο Σανδάνσκυ Γιάννη, ἀρχίζουν συστηματικό ἔργο ἐξαπολύσεως ὀργανωμένης τρομοκρατίας.

Λόγω τῆς γειτνιασεως τῶν Βορείων Καζάδων (Ἐπαρχιῶν) τοῦ Σαντζακίου Σερρῶν μέ τή Βουλγαρία καί τήν ὡς ἐκ τούτου εὐκόλη διείσδυση

τῶν κομιτατζήδων σ' αὐτές, οἱ περιφέρειες Μελενίκου, Πετρισίου καί Σιδηροκάστρου δεινοπαθοῦν κάτω ἀπό τήν ἀσφυκτική πίεση τοῦ αἰμοδιψοῦς ἀρχικομιτατζή Σανδάνσκυ, ὁ ὁποῖος τρομοκρατεῖ φορτικά ὅλα τά χωριά τῆς περιοχῆς.

Δύο ὑπῆρξαν τά θεμελιώδη καί ἀποφασιστικῆς σημασίας γεγονότα γιά τήν πόλη τῶν Σερρών καί τήν περιφέρεια κατά τίς κρίσιμες ὥρες τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγώνα: ἡ ἴδρυση τήν 1η Αὐγούστου 1905 τοῦ Μουσικογυμναστικοῦ Συλλόγου «Ὁρφεύς» καί ἡ ἀπό τοῦ μηνός Νοεμβρίου 1906 ἀνάληψη τῆς διευθύνσεως τοῦ Προξενείου τῶν Σερρών ἀπό τόν Πρόξενο Ἀντώνιο Σακτούρη, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ὁ οὐσιαστικός ἀρχηγός καί ὁ ἰθῦνων νοῦς ὄλων τῶν ἀνταρτικῶν σωμάτων στήν περιφέρεια τῶν Σερρών.

Ἀπό τήν ἀνοιξη τοῦ 1907 οἱ κάτοικοι τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας — ἰδιαίτερα τῶν περιοχῶν Σερρών καί Δράμας — ἄρχισαν νά ἀντιμετωπίζουν καί πάλι τή βαθμιαία ἐπαυξανόμενη δραστηριότητα τῶν βουλγαρικῶν συμμοριῶν, ἡ ὁποία ἐκδηλωνόταν μέ τίς γνωστές μεθόδους βίας καί τρομοκρατίας. Ὁ Ἑλληνισμός ὅμως ἀμυνόταν σθεναρά μέ ἐπικεφαλῆς τοῦς Μητροπολίτες του καί ὑπό τήν ἄμεση καθοδήγηση καί τόν συντονισμό τῶν Ἑλλήνων Προξένων.

Παρ' ὅλες τίς δυσχέρειες, ὁ Ἑλληνικός Ἀγώνας συνεχίζεται μέ ἀμείωτη ἔνταση, προωθηθεῖς ἱκανοποιητικά κατά τό ἔτος 1907, μέ ἀποτέλεσμα πολλά χωριά, τά ὁποῖα εἶχαν ὑποκύψει στή βουλγαρική βία καί εἶχαν καταστεῖ σχισματικά, νά ἐπανέλθουν στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως καί στήν Ὁρθοδοξία.

Πολλοί ἦσαν οἱ ἀγωνισταί καί οἱ ὄπλαρχηγοί, οἱ ὁποῖοι, μέ τοῦς ἀγῶνες τους καί τίς παντοειδεῖς θυσίες τους, πρόσφεραν οὐσιαστικό ἔργο καί πρόταξαν σθεναρή ἀντίσταση στοῦς Βουλγάρους κομιτατζήδες. Ἐνδεικτικά ἀναφέρουμε τοῦς Ἀθανάσιο Χατζηπανταζή, Καπετάν Δούκα ἢ Ζέρβα, Στέργιο Βλάχμπεη, Παπαπασχάλη ἢ Καπετάν Ἀνδρουτσο, Γεώργιο Γιαγκλή, Ἀλέξανδρο Ἐρυθριώτη ἢ Αἰβαλιώτη κλπ., χωρίς βεβαίως νά ὑποτιμοῦμε τή συμβολή καί τῶν ὑπολοίπων.

Ἡ κατ' ἐξοχή ὅμως ἡρωϊκή φυσιογνωμία τοῦ Ἀγῶνος στήν περιφέρεια τῶν Σερρών ὑπῆρξε ὁ Καπετάν Μητρούσης Γκογκολάκης, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἀπό τό πλησίον τῶν Σερρών χωριό Χομόνδος (νῦν Μητρούση) καί ὁ ὁποῖος διά τῆς ἐπικῆς θυσίας του καί τοῦ ἡρωϊκοῦ θανάτου του στό κωδωνοστάσιο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Εὐαγγελίστριας τῶν Σερρών, τήν 14η Ἰουλίου 1907, γίνεται θρύλος καί σύμβολο τοῦ ἀγώνα.

Ὁ Μητρούσης συγκρότησε ἔνοπλη ομάδα καὶ ἀνέπτυξε πλούσια δράση κατὰ τῶν ἐξωμοτῶν τῶν χωρίων τῆς περιοχῆς καὶ κατὰ τῶν βουλγαρικῶν συμμοριῶν.

Μετά τῆς ἀποτυχημένης προσπάθειας τοῦ ἀρχικομιτατζῆ Τάσκα νά προσελκύσει τόν Γκογκολάκη στίς τάξεις του τῶν βουλγάρων κομιτατζήδων μέ παροχές καὶ ὑποσχέσεις, πληροφορηθεὶς ὁ Τάσκα ὅτι ὁ Μητρούσης ἀπουσίαζε ἀπὸ τὴν οἰκία του στό Χομόνδος, εἰσέρχεται εἰς αὐτὴν τὴν 1η Σεπτεμβρίου 1906 καί, πρὸς ἀντεκδίκηση καὶ τρομοκράτηση τοῦ Γκογκολάκη, κατασφάζει τὴ σύζυγο αὐτοῦ καὶ τὸ μοναδικὸ τέκνο τους.

Ὁ Μητρούσης πού ἔγινε ἑξαλλος ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτό, σπεύδει μέ δύο ἀφοσιωμένους φίλους του καὶ κατατάσσεται στό σῶμα τοῦ ἐκ Χαλκιδικῆς καταγομένου καὶ πολὺ ἀποδοτικά δρῶντος στὴν περιοχή τῆς Νιγρίτας Γεωργίου Γιαγκλῆ. Στρέφεται ἀμέσως κατὰ τοῦ βουλγαρίζοντος χωρίου Καρατζάκιοϊ (σημερινὴ Μονοκκλησιά), ὅπου κατὰ πληροφορίες του ἐκρύπτοντο οἱ δολοφόνοι τῆς συζύγου καὶ τοῦ τέκνου του. Εἰσέρχονται στό χωριὸ μέ στολές τούρκων στρατιωτικῶν, καλοῦν τοὺς ὑπόπτους στὴν ἀγορὰ καὶ προτοῦ ἀποκαλυφθεῖ τὸ τέχνασμα, φονεύουν περὶ τοὺς τριάντα κομιτατζῆδες καὶ πρὶν φθάσουν τὰ τουρκικὰ ἀποσπάσματα, ἀποχωροῦν.

Τὸ ἐγχείρημα αὐτὸ τοῦ Γκογκολάκη προκάλεσε διαμαρτυρίες καὶ προκειμένου νά κοπάσει ὁ δημιουργηθεὶς σάλος, ὁ Μητρούσης ἀποστέλλεται στὴν Ἀθήνα, ἀπ' ὅπου ἐπανέρχεται μετὰ δίμηνο μέ δύο φίλους του ἀπὸ τὴν ἐλεύθερη Ἑλλάδα καὶ τίθεται ἀμέσως ἐπικεφαλῆς σώματος ἀνδρῶν, στό ὁποῖο, πλὴν τῶν δύο ἀγαπητῶν του συντρόφων, τοῦ Ἰωάννου Οὐρδα καὶ τοῦ Μιχαήλ Οὐζούνη, προσκολλῶνται ὡς ὑπαρχηγὸς τοῦ σώματος ὁ ἐκ Μεγαλοπόλεως Ἀρκαδίας λοχίας Θεόδωρος Τουρλεντές καὶ ὁ ἐξ Ἀγρινίου Νικόλαος Παναγιώτου, μέ τοὺς ὁποίους εἶχε γνωρισθεῖ στὴν Ἀθήνα.

Τὸν Ἰούλιο τοῦ 1907 πληροφορεῖται ὁ Γκογκολάκης ὅτι ὁ φονεὸς τῆς συζύγου του καὶ τοῦ τέκνου του, διαφυγὼν κατὰ τὴν ἐπίθεση στό Καρατζάκιοϊ, κρύβεται στὴν πόλη τῶν Σερρῶν. Ἀψηφώντας τοὺς μύριους κινδύνους, τὸ ἀπόγευμα τῆς 13ης Ἰουλίου φθάνει μέ τοὺς τέσσαρες γενναίους συντρόφους του στὴν πόλη τῶν Σερρῶν (καὶ συγκεκριμένα στὴν ἀκραία Συνοικία αὐτῶν Καμενίκια) καὶ ἐγκαθίσταται στό σπιτι τοῦ ἱερέως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Εὐαγγελίστριας Σερρῶν, Παπαθανάση), ὅπου ὁμως γίνεται ἀντιληπτός ἀπὸ τὸν βουλγαρίζοντα Δίγκο καὶ προδίδεται

στis Τουρκικές Άρχes. Ευθύς αμέσως ή συνοικία πού κατέλυσε ό Γκογκολάκης, τά Καμενίκια, πολιορκείται από ισχυρότατη στρατιωτική δύναμη, αποτελούμενη από τρεις χιλιάδες άνδρες.

Τό επόμενο πρωί, δηλαδή στις 14 Ίουλίου, αρχίζει ή επίκη και όπωσδήποτε άνιση από αριθμητικής πλευράς μάχη. Ό Μητρούσης μέ τούς συντρόφους του καταλαμβάνει τό παρακείμενο κωδωνοστάσιο του Ίεροϋ Ναού της Ευαγγελίστριας. Ό σκληρός και άπελπισ άγώνας διαρκεί επί πεντάωρο. Οί δύο από τούς συντρόφους του Μητρούση, ήτοι ό Θεόδωρος Τουρλεντές και ό Μιχαήλ Ούζούνης, πέφτουν ήρωϊκώς στο πλευρό του, ενώ οί άλλοι δύο, δηλαδή ό Νίκος Παναγιώτου και ό Ίωάννης Οϋρδας, πολεμούν στήθος προς στήθος στη θύρα του προαυλίου της εκκλησίας. Τραυματισμένοι βαρύτατα, συλλαμβάνονται και στις 3 Δεκεμβρίου οδηγούνται στην άγχόνη, άφου προηγουμένως βασανίζονται άπάνθρωπα.

Ό Μητρούσης πού άπόμεινε τελικώς μόνος, συνεχίζει τόν άγώνα αλύγιστος, μέχρις ότου άντιλαμβάνεται ότι μόνον μία σφαίρα του είχε άπομείνει. Θέλει νά την πουλήσει και αυτήν άκριβά. Καλεί τόν διευθυντή της Άστυνομίας, προσποιούμενος ότι θέλει, δήθεν, νά παραδοθή και φυτεύει στον κρόταφο του άνύποπτο αυτόϋ Τούρκου άξιωματούχου την τελευταία του σφαίρα, ενώ συγχρόνως για νά μή συλληφθή ζωντανός βυθίζει τή μάχαιρά του στα σπλάγγνα του μπροστά στα έκπληκτα μάτια των άντιπάλων του, δίδοντας έτσι τέλος στην άνεπανάληπτη αυτή έποποιία, ή όποία θά παραμείνει έσαεί ως φωτεινό παράδειγμα και όρόσημο για νά διδάσκη στους έπιγενομένους τίς θυσίες των προγόνων μας για νά παραμείνη ή Μακεδονία μας Έλληνική.

Όπως χαρακτηριστικά γράφει ό άείμνηστος προκατοχός μου και ιστοριοδίφης Πέτρος Πέννας στο βιβλίο του «Ίστορία των Σερρών», «...ή έποποιία γίνεται θρύλος, ό θρύλος τραγούδι και τό τραγούδι συμβολική δύναμη, ή όποία έμψυχώνει τάς άνωτέρας ψυχάς...».

Τήν επαύριο τό σώμα του Μητρούση τάφηκε πολύ πρωί κοντά στον τόπο της συμπλοκής. Η πόλη των Σερρών, εύγνωμονούσα έστησε την προτομή του ήρωϊκού τέκνου της κοντά στον τόπο της μαρτυρικής του θυσίας.

Μετά άπ' αυτή την σύντομη έξιτόρηση της θρυλικής έποποιίας στο κωδωνοστάσιο της Ευαγγελίστριας των Σερρών μέ πρωταγωνιστές τόν Μητρούση Γκογκολάκη και τούς συναγωνιστές του Νίκο Παναγιώτου, Θεόδωρο Τουρλεντέ, Γιάννη Οϋρδα και Μιχάλη Ούζούνη, άς γυρίσουμε

Το έπος βέβαια του Καπετάν Μητρούση Γκογκολάκη και των παλικαριών του τον Ιούλιο του 1907 στο κωδωνοστάσιο της Ευαγγελίστριας της Καμενίκιας δεν ήταν δυνατό να μην τραγουδηθεί από τη λαϊκή μούσα και να γίνει θρύλος:

«... Μητρούσης καπετάνιος
 Θεόν παρακαλεί
 Να έμπει μέσ' τα Σέρρας
 να σύρει το σπαθί...»

ΚΑΠΕΤΑΝ ΜΗΤΡΟΥΣΗΣ

Μη - τρού - σης κα - πε - τά - νιος θε -
 όν πα - ρα - κα - λεί να -
 έ - μπει μέσ' τα Σέρ - ρας να σύ - ρει το σπα -
 θί να σύ - ρει το - σπα θί

(Γ. Άγγειοπλάστης, 40 τραγούδια τής πόλης των Σερρών.
 Σέρρας 1994, σ. 17).

εύλαβικά τίς σελίδες τῆς ἱστορίας καί ἄς παρακολουθήσουμε τή μαρτυρική πρὸς τὴν ἀγχόνη πορεία τοῦ Νίκου Παναγιώτου καί τοῦ Γιάννη Οὔρδα.

Οἱ Τοῦρκοι ἐλπίζοντας — εἰς μάτην βεβαίως — νά ἀποσπάσουν ἐνοχοποιητικὲς γιὰ τὸν Ἄγωνα ὁμολογίες τῶν βαριά τραυματισμένων Νίκου Παναγιώτου καί Γιάννη Οὔρδα, τοὺς διακόμισαν στό Νοσοκομεῖο καί τοὺς παρέσχον κάθε δυνατὴ μέριμνα γιὰ τὴν καλύτερη νοσηλεία τους καί τὴν ταχύτερη ἀποθεραπεία τους.

Μετὰ τὴν ἐξοδὸ τους ἀπὸ τὸ Νοσοκομεῖο τοὺς ἀνέκριναν ἐξαντλητικὰ ἐπὶ καθημερινῆς βάσεως. Μάταια ὅμως, γιατί αὐτοὶ δέν λύγισαν καί δέν ἔβγαλαν λέξη ἀπὸ τὰ χεῖλη τους. Ἰδίως ὁ Νίκος Παναγιώτου, εὐστροφος καί ἐτοιμολόγος, ὅπως ἦταν, κατέπληξε μὲ τὴν στάση του καί αὐτὸν ἀκόμη τὸν παριστάμενο στὴν ἀνάκριση, Εὐρωπαϊο διπλωμάτη, σὲ ἐρώτηση τοῦ ὁποῖου πρὸς τὸν Νίκο Παναγιώτου, τί ζητᾶ στή Μακεδονία πού εἶναι γι' αὐτὸν ξένη Χώρα, ὁ τελευταῖος ἀπάντησε: «Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ἔχουμε δύο Πατρίδες. Τὴν ἐλεύθερη καί τὴν σκλαβωμένη. Κι' ἐμεῖς οἱ ἐλεύθεροι ἔχουμε χρέος νά ἀγωνισθοῦμε γιὰ νά ἀποκτήσει καί ἡ σκλαβωμένη Πατρίδα μας τὴν ἐλευθερία της. Ἡ Μακεδονία γιὰ μᾶς δέν εἶναι ξένη Γῆ».

Εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τῆς συλλήψεως τῶν δύο ἐθνικῶν ἀγωνιστῶν Νίκου Παναγιώτου καί Γιάννη Οὔρδα, οἱ Σερραῖοι ἔκαναν τὸ πᾶν, μεταχειριζόμενοι κάθε θεμιτὸ καί ἀθέμιτο μέσο, γιὰ νά τοὺς σώσουν. Δυστυχῶς ὅμως, χωρὶς ἀποτέλεσμα. Δέν τελεσφόρησαν οὔτε οἱ ἀναφορὲς τους καί οἱ παρακλήσεις τους πρὸς τὸν Σουλτάνο, οὔτε τὰ διαβήματά τους πρὸς τίς Ξένες Δυνάμεις, ἀλλ' οὔτε ἀκόμα καί ἡ ἐπιχειρηθεῖσα ἐκ μέρους τῶν πλουσιῶν Ἑλλήνων τῆς πόλεως δωροδοκία τῶν Τοῦρκων.

Ἔτσι, ὕστερα ἀπὸ μιά συνοπτικὴ καί ἱστορικὴ δίκη, τὴν ὁποία παρακολούθησε σύσσωμος ὁ λαὸς τῆς πόλεως τῶν Σερρῶν, ὑπὸ μορφὴ παλλαϊκοῦ συλλαλητηρίου, ἐκδόθηκε ἡ ἀπόφαση του δικαστηρίου καταδικαστικὴ γιὰ τοὺς δύο κατηγορουμένους, στοὺς ὁποίους ἐπιβλήθηκε ἡ ἐσχάτη τῶν ποινῶν. Κατόπιν τούτου ὀδηγήθηκαν τὴ χαραυγὴ τῆς 3ης Δεκεμβρίου τοῦ 1907 οἱ μελλοθάνατοι στὸν τόπο τῆς ἐκτελέσεώς τους, στὴν Πλατεῖα τοῦ Ἄτ Παζάρ, ὅπου εἶχαν στηθεῖ ἀπὸ τῆς προτεραίας οἱ δύο ἀγχόνες.

Ἡ μεγάλη Πλατεῖα ἦταν περικυκλωμένη ἀπὸ ἰσχυρὴ τουρκικὴ στρατιωτικὴ δύναμη. Ἄλλ' οὔτε τὰ ἔκτακτα καί ἀνστηρά μέτρα τάξεως, οὔτε τὸ δριμύτατο ψῆχος πού ἐπικρατοῦσε κατὰ τὸ χειμωνιάτικο ἐκεῖνο πρωινό τῆς ἀποφράδας ἡμέρας τῆς 3ης Δεκεμβρίου 1907, ἐμπόδισαν τοὺς

Σερραίους νά προσέλθουν σύν γυναιξί καί τέκνοις καί νά γεμίσουν άσφυκτικά, τόσο τήν Πλατεία, όσο καί τούς γύρω δρόμους. Ήθελαν μέ τήν άθρόα προσέλευσή τους νά παρηγορήσουν καί νά συμπαρασταθοῦν στά δύο παλληκάρια τήν στερνή τους ὥρα.

Οί ήρωϊκοί αγωνιστές τῆς Μακεδονικῆς ἐλευθερίας, ὅπως ψύχραιμα καί θαρραλέα ἄκουσαν τήν εἰς θάνατον καταδικαστική τους ἀπόφαση, μέ τήν ἴδια καί μεγαλύτερη ἴσως εὐψυχία καί περιφρόνηση ἀντίκρουσαν τούς δημίους τους καί ἀντιμετώπισαν τίς τελευταῖες στιγμές τοῦ ἀπαγχονισμοῦ τους.

*Ἄπό τ' Ἀγρίνιο, στάς Σέρρας μέσα,
Νίκο, δέν ἤλπιζαν νά κρεμασθῆς.
"Όλα τ' ἀδέλφια μ', ὅλα τά μέσα,
Νίκο, δέν ἴσχυαν ν' ἀθωωθῆς.
Γι' αὐτό ἡ Πατρίδα σέ στεφανώνει
μ' ἀμάραντο Δάφνης κλωνί.*

Στούς ἀπλοϊκοὺς αὐτοὺς στίχους λαϊκοῦ τραγουδιοῦ, ἀποτύπωσαν οἱ Σερραῖοι τό μεγάλο τους πόνο γιά τόν χαμό τοῦ παλληκαριοῦ, πού δέν μπόρεσαν νά ἀποτρέψουν, παρ' ὅλες τίς μεγάλες προσπάθειες πού κατέβαλαν. Τό τραγούδι αὐτό, καίτοι πέρασαν ἀπό τότε ὀγδόντα ὀκτώ χρόνια δέ λησμονήθηκε καί τραγουδιέται ἀκόμα καί σήμερα ἀπό τούς Σερραῖους, σκορπίζοντας ρίγη συγκινήσεως.

Μέ τόν ἀπαγχονισμό τῶν δύο παλληκαριῶν Νίκου Παναγιώτου καί Γιάννη Οὔρδα γράφηκε ὁ ἐπίλογος τῆς θρυλικῆς ἐποποιίας στό κωδωνοστάσιο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Εὐαγγελίστριας τῶν Σερρῶν.

Οἱ Σερραῖοι θά θυμούμαστε πάντοτε μέ συγκίνηση καί εὐγνωμοσύνη τήν ὑπέρ Πατρίδος ήρωϊκή θυσία τοῦ Νίκου Παναγιώτου καί τῶν συναγωνιστῶν του καί θά μεταλαμπαδεύσουμε ἀπό γενεᾶς σέ γενεά τόν ὀφειλόμενο φόρο τιμῆς καί εὐγνωμοσύνης πρὸς αὐτούς.